

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžso/12/2015
Identifikačné číslo spisu: 4014200420
Dátum vydania rozhodnutia: 26.04.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:4014200420.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členov senátu: JUDr. Viery Nevedelovej a Mgr. Viliama Pohančenika v právnej veci žalobcu: O. D. P., H. zámočku X R.- F. U., zastúpený: JUDr. Ernestom Botkom, advokátom, Björnsonova 2, Nové Zámky, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ulica 29. augusta č. 8-10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej zo 17. marca 2014č. 23711-2/2014-BA, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 12. novembra 2014 č.k 11S/76/2014-80, takto

rozhodol:

Najvyšší súd m e n í rozsudok Krajského súdu v Nitre č.k. 11S/76/2014-80 z 12. novembra 2014 tak, že žalobu zamietá.

Žalobcovi právo na náhradu trov konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd v Nitre rozsudkom z 12. novembra 2014 č.k. 11S/76/2014-80 zrušil rozhodnutie žalovanej zo 17. marca 2014 č.XXXXX-X/XXXX-BA podľa §250j ods. 2 písm. a/ O.s.p. a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie. Žalobcovi zároveň priznal náhradu trov konania. Napadnutým rozhodnutím žalovanej bolo potvrdené rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Nové Zámky, č. XXX/XXXX-NZ-DVN z 15. januára 2014 o uložení povinnosti vrátiť dávku v nezamestnanosti, resp. jej časť za obdobie od 01. decembra 2011 do 31. mája 2012 v celkovej sume 774,- eur.

V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že príjemca dávky je povinný vrátiť dávku alebo jej časť odo dňa od ktorého mu nepatrila alebo nepatrila v poskytovanej sume, ak prijímal dávku alebo jej časť hoci vedel, alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume ako patrila. Nemožno mať žiadne pochybnosti o tom, že v období od 01. decembra 2011 do 31. mája 2012 žalobca poberal, resp. prijímal dávku v nezamestnanosti s vedomím, že mu právom patrí a bola mu priznaná a vyplácaná v súlade so zákonom. V tomto období žalobca nemohol vedieť a ani zo žiadnych okolností predpokladať, či mu bude priznaný starobný dôchodok a od ktorého dňa mu bude priznaný. O priznaní starobného dôchodku od 30. apríla 2010 sa žalobca dozvedel až dňom doručenia rozhodnutia z 24. septembra 2013, ktorým mu bol starobný dôchodok priznaný a v tom čase už nepoberal dávku v

nezamestnanosti. Na tejto skutočnosti nemení nič ani fakt, že sám žalobca požiadal o priznanie starobného dôchodku od 30. apríla 2010, nakoľko ani v čase uplatnenia nároku na starobný dôchodok, t.j. 30. apríla 2013 nemohol vedieť, či a od kedy mu bude starobný dôchodok priznaný. Len v prípade, ak by bola žalobcovi vyplácaná dávka v nezamestnanosti i po doručení rozhodnutia o priznaní starobného dôchodku, bolo by možné z toho vyvodiť záver a konštatovať, že žalobca vedel, že mu je dávka v nezamestnanosti vyplácaná neprávom. Takáto situácia však v predmetnej veci nenastala. Žalobcovi by bolo možné uložiť povinnosť vrátiť dávku v nezamestnanosti alebo jej časť poberanú v období od 01. decembra 2011 do 31. mája 2012 za predpokladu, že túto dávku prijíma napriek tomu, že vedel alebo z okolností musel predpokladať, že sa mu vyplatila neprávom. Takéto okolnosti, resp. podmienky pre uloženie povinnosti žalobcovi vrátiť dávku v nezamestnanosti v predmetnom konaní neboli preukázané a preto rozhodnutie žalovaného zo 17. marca 2014 vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci v dôsledku čoho bolo potrebné toto rozhodnutie zrušiť. Pri posudzovaní predmetnej veci súd vychádzal z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. februára 2010 v konaní pod sp. zn. 7Sžso/1/2009, v ktorom bola riešená obdobná právna problematika a právnym názorom vysloveným v tomto rozhodnutí sa riadil. Pokiaľ žalovaný poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR z 29. marca 2012 v konaní sp. zn. 9Sžso/31/2011, tento v predmetnej veci nebolo možné aplikovať, nakoľko riešil inú právnu situáciu (poberanie dávky v nezamestnanosti a dávky nemocenského poistenia). Z uvedených dôvodov krajský súd rozhodol tak, že napadnuté rozhodnutie žalovanej z dôvodu nesprávneho právneho názoru zrušil.

Proti rozsudku krajského súdu sa v zákonnej lehote odvolala žalovaná, dôvodiac skutočnosťou, že žalobca žiadal priznať dôchodok od 30. apríla 2010, t.j. aj za obdobie spadajúce do času poberania dávky v nezamestnanosti. Rozhodujúcim aspektom v prípade žalobcu je dátum, od ktorého mu bol priznaný starobný dôchodok. V prípade žalobcu teda došlo k vzniku povinnosti žalovanej dodatočne vyhodnotiť dôsledky spätného priznania starobného dôchodku žalobcovi na jeho ostatné dávkové nároky a to tak, aby predmetné nároky boli posúdené v súlade s kritériami vyžadovanými zákonom o sociálnom poistení. Nárok na dávku v nezamestnanosti zaniká vždy dňom priznania starobného dôchodku, teda v prípade žalobcu 30. aprílom 2010. Aj v zmysle aplikácie ustanovenia § 105 ods. 2 zákona o sociálnom poistení je v prípade žalobcu vylúčená existencia nároku na dávku v nezamestnanosti v období od 30. apríla 2010. V správnom konaní bolo zo strany žalovanej taktiež preukázané, že žalobca bol v zmysle bodu 10,15 a 17 poučenia žiadateľa o dávku v nezamestnanosti tvoriaceho súčasť žiadosti o dávku v nezamestnanosti, ktorú žalobca vlastnoručne podpísal 20. decembra 2011, informovaný o skutočnosti, že dávka v nezamestnanosti zaniká dňom priznania starobného dôchodku, t.j. že mu nebude patriť za obdobie, počas ktorého bude poberať priznaný starobný dôchodok. Podpísaním predmetného tlačiva žalobca osvedčil, že uvedenému poučeniu porozumel. V zmysle § 236 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) príjemca dávky je povinný vrátiť dávku alebo jej časť odo dňa od ktorého mu nepatrila alebo nepatrila v poskytovanej sume, t.j. v prípade žalobcu ide o takú dávku v nezamestnanosti, ktorá bola vyplácaná v období od 30. apríla 2010, t.j. ide o dávku v nezamestnanosti preukázateľne vyplácanú žalobcovi za obdobie od 01. decembra 2011 do 31. mája 2012 v celkovej sume 2991, 70 eur. Po vykonanom zúčtovaní sumy starobného dôchodku so sumou neprávom vyplatené dávky v nezamestnanosti v sume 774,- eur. Žalovaná zdôrazňuje, že v predmetnom prípade rozhodujúcou skutočnosťou odôvodňujúcou postup žalovanej pri aplikácii ustanovenia § 236 ods. 1 písm. b/ zákona o sociálnom poistení nie je žalobcova subjektívna možnosť, resp. nemožnosť, predvídať výsledok iného dávkového konania, ale jeho preukázateľná subjektívna vedomosť o zrejmych právnych dôsledkoch priznania starobného dôchodku na možnosť poberania dávky v nezamestnanosti. Akákoľvek fyzická osoba, ktorá už bola preukázateľne oboznámená s dôsledkami rozhodnutí v iných dávkových konaniach vo vzťahu k opodstatnenosti priznania a poberania dávky v nezamestnanosti sa nemôže považovať za dobromyseľnú aj v prípade, ak by sa objektívne preukázali skutočnosti vylučujúce opodstatnenosť priznania a poberania dávky v nezamestnanosti v predchádzajúcom období a uvedená fyzická osoba by predmetnú dávku odmietla vrátiť ako neprávom priznanú dávku. Žalovaná sa odvoláva aj na judikatúru súdov, a to rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 9Sžso/31/2011 z 29. marca 2012, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie príslušného krajského súdu, ktorý zamietol žalobu proti rozhodnutiu žalovanej vo veci povinnosti vrátiť neprávom vyplatenú dávku v nezamestnanosti z dôvodu spätného priznania dávky nemocenského poistenia na základe aplikácie ustanovenia § 236 ods. 1

písm. b/ zákona o sociálnom poistení. V zmysle odôvodnenia predmetného rozhodnutia odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so zisteniami a závermi krajského súdu. Podľa § 106 písm. a/ zákona o sociálnom poistení výplata dávky v nezamestnanosti nepatrí za dni, za ktoré sa vyplácala nemocenská dávka. Vzhľadom na poučenie o tom, že dávka nepatrí za obdobie vyplácania nemocenského, žalobkyňa musela vedieť, že sa jej dávka v nezamestnanosti vyplatila neprávom a preto je povinná neprávom vyplatenú dávku vrátiť. So zreteľom na ustanovenie § 106 písm. a) zákona o sociálnom poistení vylučujúceho súbežnú existenciu nároku na výplatu dávky v nezamestnanosti a nároku na výplatu nemocenského možno analogicky vyvodiť záver, že aj vylúčenie nároku na dávku v nezamestnanosti v dôsledku spätného priznania starobného dôchodku v zmysle ustanovenia § 19 ods. 3 písm. b/ a § 105 ods. 2 zákona o sociálnom poistení je vždy nevyhnutne spojené aj s právnym dôsledkom vylúčenia nároku na výplatu predmetnej dávky v nezamestnanosti. Vzhľadom na uvedené argumenty žalovaná navrhla, aby odvolací súd zrušil rozsudok krajského súdu a a vec mu vrátil na ďalšie konanie, prípadne, aby ho zmenil tak, že žalobu zamietne.

Vo vyjadrení k odvolaniu žalovanej sa žalobca stotožnil s právnym názorom súdu 1. stupňa a na podporu uvedeného právneho stanoviska sa odvoláva na obsah protestu prokurátora Krajskej prokuratúry Bratislava č. Kd 84/14/1100-10 z 27. marca 2011, ktorým navrhol zrušiť rozhodnutie žalovanej z 20. novembra 2013 č.k. 43839-2/2013. Na základe tohto protestu, ktorý sa týkal veci totožnej po skutkovej ako aj právnej stránke, žalovaný protestu vyhovel a svoje rozhodnutie zrušil. Ďalej sa žalobca odvoláva na svoje doterajšie prednesy, ústne ako aj písomné. Z uvedených dôvodov potom navrhuje, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil.

Z obsahu spisov vrátane administratívneho spisu žalovanej súd zistil, že žalobca dňa 20. decembra 2011 požiadal o dávku v nezamestnanosti, pričom súčasťou žiadosti, ktorú podpísal bolo tiež poučenie, že nárok na dávku zaniká priznaním starobného dôchodku a tiež že príjemca dávky v nezamestnanosti je povinný vrátiť dávku alebo jej časť odo dňa, od ktorého mu nepatrila, ak prijímal dávku, hoci vedel, alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila.

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky zaradil žalobcu do evidencie uchádzačov o zamestnanie od 01. decembra 2011. Rozhodnutím pobočky žalovaného v Nových Zámkoch zo dňa 03. januára 2012 bol žalobcovi priznaný nárok na dávku v nezamestnanosti vo výške 50 % denného vymeriavacieho základu 32,6909 eur od 01. decembra 2011 na obdobie šiestich mesiacov.

Dňa 30. apríla 2013 žalobca žiadal o priznanie starobného dôchodku od 30. apríla 2010, pričom 24. septembra 2013 žalovaná priznala žalobcovi starobný dôchodok v sume 353,30 eur od 30. apríla 2010. V podaní zo dňa 14. novembra 2013 žalovaný žalobcovi oznámil, že za obdobie od 30. apríla 2010 do 09. novembra 2013 mu patrí starobný dôchodok v sume 15.556,61 eur a za obdobie od 01. decembra 2011 do 31. mája 2012 mu bola vyplatená suma 2.991,70 eur ako dávka v nezamestnanosti, ktorú zúčtoval so sumou starobného dôchodku 2.217,70 eur patriacou za rovnaké obdobie a zvyšok sumy, t. j. 13.338,91 eur bol poukázaný žalobcovi na účet.

Následne Sociálna poisťovňa, pobočka Nové Zámky rozhodnutím č. 175/2014-NZ-DVN z 15. januára 2014 rozhodla o povinnosti žalobcu vrátiť časť dávky v nezamestnanosti za obdobie od 1. decembra 2011 do 31. mája 2012 v celkovej sume 774,- eur. Predmetné rozhodnutie bolo potvrdené rozhodnutím Sociálnej poisťovne, ústredie zo 17. marca 2014 č. 23711-2/2014-BA.

Podľa § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z.z. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) odvolacie konanie podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Keďže v prejednávanej veci začalo odvolacie konanie pred nadobudnutím účinnosti SSP, odvolací súd koná podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“). Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 O.s.p., napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo preskúmal bez pojednávania v súlade s § 250ja

ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že prvostupňový rozsudok Krajského súdu v Nitre je potrebné zmeniť tak, že súd žalobu ako nedôvodnú zamietne.

Podľa § 105 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom od 01. decembra 2011 (ku dňu zaradenia žalobcu do evidencie uchádzačov do zamestnania) nárok na dávku v nezamestnanosti zaniká vždy dňom vyradenia poistenca z evidencie uchádzačov o zamestnanie a dňom priznania starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %.

Podľa § 109 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom od 01. decembra 2011 nárok na nemocenskú dávku, dôchodkovú dávku, úrazovú dávku, dávku garančného poistenia a dávku v nezamestnanosti (ďalej len „dávka“) vzniká odo dňa splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom, ak tento zákon neustanovuje inak. Nárok na dávku zamestnanca nezávisí od plnenia povinností zamestnávateľa platiť a odvádzať poistné na nemocenské poistenie, poistné na starobné poistenie, poistné na invalidné poistenie, poistné na úrazové poistenie, poistné na garančné poistenie a poistné na poistenie v nezamestnanosti; to neplatí na nárok na dávku zamestnanca zamestnávateľa uvedeného v § 7 ods. 2.

Podľa § 109 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom od 01. decembra 2011 nárok na výplatu dávky vzniká splnením podmienok ustanovených týmto zákonom na vznik nároku na dávku, splnením podmienok nároku na jej výplatu a podaním žiadosti o priznanie alebo vyplácanie dávky.

Podľa § 104 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom od 01. decembra 2011 nárok na dávku v nezamestnanosti má aj fyzická osoba, ktorá po skončení výkonu služby policajta alebo profesionálneho vojaka bola zaradená do evidencie nezamestnaných občanov, splnila podmienky podľa odseku 1, nespĺnila podmienky na vznik nároku na výsluhový príspevok a nespĺnila podmienku trvania služobného pomeru na vznik nároku na výsluhový dôchodok alebo nespĺnila podmienky nároku na invalidný výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu.2)

Podľa § 236 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom od 15. januára 2014 (ku dňu vydania prvostupňového rozhodnutia o povinnosti vrátiť dávku v nezamestnanosti) príjemca dávky je povinný vrátiť dávku alebo jej časť odo dňa, od ktorého mu nepatrila alebo nepatrila v poskytovanej sume, ak prijímal dávku alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila.

Po preskúmaní napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, dospel odvolací súd k právnomu záveru, že nie je možné stotožniť sa s posúdením veci tak, ako ho urobil prvostupňový súd.

Existujú totiž podstatné skutkové rozdiely medzi prejednávanou vecou a konaním vedeným na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 7Sžso/1/2009. Vo veci z roku 2009 žalobca požiadal 12. januára 2004 (pro futuro) o priznanie predčasného starobného dôchodku, ktorý mu bol rozhodnutím z 19. marca 2004 priznaný s účinnosťou od 14. januára 2004. Predčasný starobný dôchodok bol teda priznaný spätne vzhľadom ku dňu rozhodnutia žalovanej, nie však spätne vzhľadom k žiadosti žalobcu o jeho priznanie. O dni, od ktorého mu bol predčasný starobný dôchodok priznaný sa dozvedel až z doručeného rozhodnutia Sociálnej poisťovne. V takomto prípade žalobca skutočne nemohol vedieť a ani z okolností predpokladať, či a kedy mu bude predčasný starobný dôchodok priznaný, nemohli byť preto naplnené ani zákonné predpoklady pre vznik povinnosti vrátiť neprávom poskytnutú dávku.

Naopak, žalobca v prejednávanej veci bol pri podaní žiadosti o dávku v nezamestnanosti poučený, že tento nárok zaniká priznaním starobného dôchodku ako aj o povinnosti neprávom poskytnutú dávku vrátiť. Poučenie potvrdil vlastnoručným podpisom, nie je preto prípustné tvrdenie, že by o nemožnosti poberania dávky v nezamestnanosti a starobného dôchodku za totožné obdobie nevedel. Dňa 30. apríla 2013, kedy žalobca žiadal o priznanie starobného dôchodku mal o tejto okolnosti vedomosť, napriek

tomu sám požiadal o jeho spätné priznanie od 30. apríla 2010. Bez akýchkoľvek pochybností teda vedel, že ak bude jeho žiadosti vyhovené, dávka v nezamestnanosti, ktorú poberal od 01. decembra 2011 do 31. mája 2012, bude považovaná za neoprávnenú a vedel rovnako, že na základe vyššie uvedeného mu vznikne povinnosť predmetnú dávku vrátiť.

Vzhľadom na poučenie o tom, že nárok na dávku v nezamestnanosti nepatrí fyzickej osobe, ktorej bol priznaný starobný dôchodok, žalobca musel vedieť, že sa mu dávka v nezamestnanosti vyplatila neprávom a preto je povinný časť dávky, ktorá nebola žalovanou zúčtovaná, vrátiť.

Správnosťou sumy, ktorej vrátenie bolo žalobcovi uložené ako ani správnosťou zúčtovanej sumy starobného dôchodku so sumami dávky v nezamestnanosti sa odvolací súd nezaoberal, pretože tieto žalobca nenamietal.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v súlade s § 246c ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 a § 250k ods. 1 O.s.p., tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo žalobca v tomto konaní nebol úspešný.

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.